

Distinși invitați,
Doamnelor și domnilor,

Tema reuniunii noastre din acest an se referă la multiplele aspecte ale coeziunii într-o Europă confruntată cu riscul adâncirii clivajelor existente și al apariției unor clivaje noi în ordinea economică, în țesătura socială și în organizarea structurilor teritoriale.

Societatea românească a fost deschisă necondiționat la începuturile anilor 90 pentru integrarea în Uniunea Europeană și aderarea la NATO. Acestea au fost privite, aproape unanim, ca soluție de eliminare definitivă a unor vulnerabilități istorice. În același timp, aveam cu toții convingerea, că o Românie europeană și membră a unui sistem de alianțe între națiuni libere este capabilă să adauge un plus semnificativ de dinamism și de valoare Uniunii Europene.

Așa gândeam în urmă cu cincisprezece ani. Reflecția și acțiunea noastră de atunci și-au dovedit cu prisosință validitatea. Astăzi, toate măsurătorile disponibile indică fără dubii că societatea românească continuă să aibă cel mai înalt grad de încredere în proiectul european dintre toate statele membre.

Tocmai de aceea, observăm cu preocupare că, pe fundalul creșterii diversității sociale și al diminuării solidarității în fața provocărilor financiare din ultimii ani, își fac apariția forțe centrifuge care se manifestă în regiunea noastră de apartenență. Aceste tendințe par să accentueze clivaje pre-existente atât între state, cât și în interiorul societăților, creând obstacole în calea consacrării unei conștiințe democratice comune, ca și a unei identități europene pluraliste, dar coerente. Implicit, constăm că sunt întrunite premisele declinului unei Europe solidare, competitive și puternice în plan internațional.

Interpelarea istorică la care suntem chemați să răspundem după valul de aderare la UE din 2004–2007 este de a lua cunoștință și a interpreta corect realitățile și provocările cu care se confruntă societățile noastre în Vest și în Est, în Nordul și în Sudul continentului. Consider că Senatele trebuie să încurajeze instituțiile europene să adopte măsurile necesare pentru menținerea coeziunii între societățile noastre caracterizate de niveluri de dezvoltare și de ambiții diferite. Prin consecințele pe care le are la nivel macroeconomic și macrosocial, politica de coeziune a UE poate fi considerată drept cea mai solidă și mai vizibilă investiție în corectarea dezechilibrelor regionale și în creșterea bunăstării cetățenilor. De aceea, viitorul Europei și implicit viitorul României depind de ancorarea fermă în jurul unui pol de stabilitate prin democrație și prosperitate.

Doamnelor și domnilor,

Odată cu recenta lansare a documentului de reflecție referitor la viitoarea construcție a bugetului Uniunii pentru perioada 2021–2027, care se referă și la structura alocărilor financiare pentru politicile europene, constatăm că reformarea politicii de coeziune a UE revine în prim-planul agendei europene. De aceea, două din temele care ne preocupă cu prisosință, inclusiv din perspectiva scăderii ritmului convergenței la nivel european, sunt neafectarea alocărilor pentru Politica de Coeziune și Politica Agricolă Comună și intenția unora de a propune noi condiții, complet deconectate de criteriile de convergență, pentru implementarea viitorului cadru financiar.

În legătură cu acest din urmă aspect, se impune o precizare. Nu putem vorbi despre credibilitatea și soliditatea proiectului european și, în același timp, despre nevoia ca statele membre din Europa Centrală și de Est să fie re-legitimate, după aproape două decenii de onestă aprofundare a integrării! Oare ce altceva ar putea să însemne condiționarea coeziunii de respectarea statului de drept?

De ce și-ar dori unii ca în loc să ne racordăm deciziile la indicatori concreți și la datele furnizate de Sistemul Statistic European, creat de noi tocmai în acest scop, să ne raportăm la criterii necuantificabile, la percepții care invită interpretări nefavorabile, care creează dezbinare politică și care ar putea conduce la erodarea, chiar din interior, a construcției europene?

Pentru o ilustrare practică a provocărilor cu care ne confruntăm, vă voi vorbi despre România ultimilor zece ani, în care am fost martorii unor derapaje îngrijorătoare de la protejarea drepturilor și libertăților cetățenilor și de la respectarea garanțiilor prevăzute de Constituție în numele obținerii de rezultate cu orice preț în lupta anticorupție. Tensiunile create de aceste derapaje au fost decontate în acești ani de cetățenii noștri. Forma cea mai dramatică a acestui decont este prăbușirea încrederii românilor în sistemul judiciar la cele mai scăzute cote măsurate vreodată în statele membre.

Un avocat și profesor universitar din Cluj, a solicitat tuturor instanțelor din țară să i se comunice numărul solicitărilor de interceptări telefonice din perioada 2010–2015. A primit răspunsuri de la toate instanțele de judecată, inclusiv de la Înalta Curte de Casație și Justiție. În cei aproape cinci ani care au făcut obiectul solicitării, instanțele au primit în total 109.900 de cereri de autorizare a interceptării telefoanelor, iar din acestea au fost admise 102.700. Întrucât fiecare cerere de interceptare vizează minim trei persoane ascultate, autorul cercetării estimează că au existat aproximativ 300.000 de cetățeni care au avut convorbiri telefonice interceptate cu mandat judecătoresc.

Această statistică este nu numai îngrijorătoare, dar și exemplară. Ea dovedește că unele mijloace pe care statul le are la dispoziție prin instituțiile sale de forță au

fost folosite inadecvat și neconstituțional. Continuând acest trend, România ar fi riscat să devină mai degrabă un stat polițienesc, o democrație controlată à la Putin, decât o democrație liberală, în pofida existenței unui Mecanism de Cooperare și Verificare gestionat de Comisia Europeană.

Din totalul de 102.700 mandate aprobate de instanțele judecătorești din România, 4.000 au fost aprobate de Înalta Curte de Casație și Justiție. Această Curte are competență să încuviințeze cereri de ascultare a telefoanelor unor categorii speciale de persoane, cum sunt parlamentarii, miniștrii, propriii ei judecători, judecătorii de la Curtea Constituțională, procurorii de la Parchetul General. Prin urmare, 4.000 de astfel de cereri care au condus la ascultarea telefoanelor a cel puțin 4.000 de persoane cu diferite demnități și funcții înalte în stat, este alarmant.

La acestea se adaugă revelația că a existat un sistem de înțelegeri obscure, consacrate în afara cadrului constituțional printr-un număr de 65 de protocoale secrete, încheiate începând din 2009 între Serviciul Român de Informații și instituțiile implicate în administrarea justiției din România. Aceste protocoale, dintre care doar cel între Serviciul Român de Informații și Parchetul General și cel între Serviciul Român de Informații și Consiliul Superior al Magistraturii au fost desecretizate până acum, creau un cadru meta-legal paralel, ce prevedea ca ofițerii de intelligence să aibă o contribuție la stabilirea cazurilor pe care procurorii anti-corupție urmau să le instrumenteze pe baza informațiilor secrete. De asemenea, protocoalele stabileau și obligația ca procurorii anticorupție să raporteze într-un interval de 60 de zile modul în care informațiile furnizate de Serviciul Român de Informații au fost utilizate. Pe cale de a fi făcute publice sunt protocoalele încheiate între Serviciul Român de Informații și instanțe judecătorești, inclusiv Înalta Curte de Casație și Justiție.

Numărul foarte mare și nejustificat al interceptărilor telefonice și modul anticonstituțional de operare al așa-numitului binom format din Serviciul Român de Informații și Direcția Națională Anticorupție, au deturnat grav lupta anticorupție în România și au grevat relația noastră cu Comisia Europeană. În redactarea numeroaselor rapoarte din ultimii unsprezece ani ale Mecanismului de Cooperare și Verificare, Comisia s-a bizuit aproape exclusiv pe imaginea deformată ce i-a fost furnizată de instituțiile de forță ale statului și pe percepțiile vehiculate în anumite medii de presă și grupuri de presiune și de interese. Așteptăm încă din partea Comisiei să se poziționeze cu privire la adevărurile incomode care ies la suprafață la București și să explice de ce a desconsiderat și ignorat sistematic semnalele de alarmă ce i-au fost trimise cu privire la gravele abuzuri comise de unele instituții și persoane din sistemul judiciar. Din cauza politicii părtinitoare, uneori chiar partizane, a Comisiei, Mecanismul de Cooperare

și Verificare a fost ținut captiv de sistemul de influență ocult și meta-legal coordonat de Serviciul Român de Informații și de Direcția Națională Anticorupție, devenind pur și simplu un alt instrument, la nivel național, de presiune asupra oponentilor acestui sistem paralel cu statul de drept.

În România a fost creat, după integrarea în Uniunea Europeană, un sistem represiv asemănător cu modelul Securității din anii 1950. Semnele existenței acestui sistem cu rădăcini staliniste sunt indiscutabile: arestări abuzive, plimbarea oamenilor încătușați prin fața camerelor de luat vederi, scurgerea către media de informații din dosare. Prezumția de nevinovăție a fost în practică abolită, iar judecătorii au fost presați în mod constant, inclusiv prin amenințări directe și publice, să dea condamnările cerute de Direcția Națională Anticorupție la dictarea Serviciului Român de Informații. Iar acolo unde aceste metode nu funcționau, s-a declanșat urmărirea penală a magistraților care se încăpățâneau să judece în drept și în echitate și se dovedeau imuni la abuzuri. S-a ajuns la arestarea și inculparea, ulterior dovedită nedreaptă, a unor judecători de la Înalta Curte sau de la Curtea Constituțională. Până de curând, încurajat fiind de Comisia Europeană, sistemul s-a crezut invincibil.

Doamnelor și domnilor,

Am făcut intenționat o escală în realitatea cu care ne confruntăm aici la București, pentru a ilustra faptul că justiția și echitatea sunt aspecte importante ale coeziunii în plan național, aspecte ce trebuie protejate de influențe primejdioase, pilotate de exponenții unui așa-numit stat paralel.

Existența și tolerarea, inclusiv de către unii din partenerii noștri europeni, a sistemului paralel de administrare a luptei împotriva corupției în România a avut două rezultate cu efecte foarte greu de corectat.

În primul rând, a promovat imaginea României ca țară în care incidența corupției se măsoară prin numărul de arestări și rechizitorii instrumentate de instituții care se dovedește astăzi că s-au lăsat ele însele corupte de exercițiul puterii nelimitate prin deformarea mecanismelor de control și verificare reciprocă prevăzute de Constituție. Rechizitoriile au determinat demisii la nivel înalt și în multe din cazuri dosarele înaintate nu au conținut nici măcar probe pe baza cărora să poată fi dovedită existența faptei încriminate. Achitări de răsunet au confirmat natura politică a multor cazuri și au dovedit în același timp injustețea modului în care justiția a fost administrată.

În al doilea rând, a indus o percepție generalizată și profund nedreaptă despre România ca țară ale cărei destine sunt conduse politic de către legiuitori și guvernanți corupți și penali. Așadar, pe de o parte au fost influențate negativ

posibilitățile țării de a contribui semnificativ la construcția europeană, prin continuarea pe termen nedefinit a Mecanismului de Cooperare și Verificare și prin amânarea sine die a aderării României la Acordul de la Schengen. Pe de altă parte, instituțiile europene s-au arătat aprioric critice față de reformele propuse în Parlament de coaliția de guvernare cu scopul de a corecta unele derapaje în administrarea justiției și în modul de operare ale unora dintre instituțiile de forță.

Stimați invitați,

Hotărârea noastră este aceea de a restitui Parlamentului întreaga sa autoritate etică și politică de reprezentant al națiunii și de corp legiuitor suveran, cu scopul principal de a menține coeziunea în interiorul societății noastre prin asigurarea unei guvernări democratice, care protejează cetățeanul și viața politică de tentația imixtiunii neconstituționale a instituțiilor de forță.

Nu intenționăm să trasăm linii de demarcație artificiale între urmărirea obiectivelor naționale de egalitate politică, dreptate, solidaritate și coeziune socială și sprijinirea „unității în diversitate” a Uniunii Europene. Consider că este absolut necesar să putem transmite, prin tot ceea ce întreprindem, un mesaj politic fără echivoc: preocuparea fundamentală a Uniunii Europene trebuie să rămână soluționarea problemelor cetățenilor săi, inclusiv din perspectiva asigurării între statele membre a egalității în demnitate și oportunității de a contribui la edificarea proiectului european. „Unitatea” nu poate însemna nici un nucleu dur, nici mai multe viteze, iar „diversitatea” nu este echivalentă cu divizarea.

De altfel, înțelepciunea populară românească are o viziune proprie asupra modului de abordare a problemelor comune, concentrată într-un îndemn foarte sugestiv pentru tema dezbaterii de astăzi, și anume: „Unirea face puterea”. Sărbătorirea, în acest an, a Centenarului Marii Uniri a națiunii române și a constituirii României Mari în 1918 a readus în conștiința publică românească această deviză, ca pe una din lecțiile esențiale ale istoriei naționale. După căderea regimului comunist în 1989, națiunea română și-a unit forțele într-o manieră coezivă exemplară pentru reconstrucția democratică a societății. Este vorba despre forța de coeziune la nivelul întregii societăți pe care o poate crea angajarea cetățenilor într-un proiect de țară comun, stabilit prin consens. De aceea, pentru noi, chiar și după un secol, numele acestui proiect rămâne democrația.

Vă mulțumesc!